

DİVÂN-I HÜMÂYÛN
BEĞLİKÇİ KALEMİ'NİN GÖREVLERİ
VE
İŞLEYİŞİ HAKKINDA
ÖNEMLİ BİR BELGE
(1211/1797)

Doç.Dr.Atilla ÇETİN

Üç kıt'a üzerinde yayılmış, geniş Osmanlı ülkelerinin idaresi, merkez İstanbul'dan güçlü bir bürokratik sistemle sağlanırdı. Devlet işleri önceleri Topkapı Sarayı'ndaki Divân-ı Hümâyûn'da yürütülürdü. Divân-ı Hümâyûn, Osmanlı devletinin kabinesi mahiyetindeydi. XVIII. yüzyılın ortalarından itibaren, Bâbiâli veya Paşakapısı önem kazanınca, orada büyük imparatorluğun idarî işlemleri titizlikle yönetilirdi. Osmanlı bürokrasisinde mazbûtiyet, ciddiyet, eski teâmül, usûl ve nizamla kesin riâyet, hukuka saygı, şer'î'ate bağlılık, istihdam edilen memurların devlet ve dinine bağlı, dürüst, sır saklayan ve namuslu kimseler olmalarına dikkat gibi özellikler ciddiyetle takip edilirdi.

Divân-ı Hümâyûn'da devletin önemli siyasi, idarî, askerî, şer'î ve malî işleri görüşülür, şikâyet ve davalara bakılır ve sonuçlandırılırdı. Divân-ı Hümâyûn'un, Divân, Rûûs, Tahvil adlarıyla anılan kalemleri vardı. Divân Kalemî, Divân-ı Hümâyûn'da görüşülen ve bir karara bağlanan konunun evrakını, gereken yerlere gönderir, Divân sicillerini tutardı. Devletin en mahrem yazışmaları buradan yapılırdı. Âmirine "Beğlikçi" denirdi. Bir adı da, Beğlikçi veya Beğlik Kalemî idi. Beğlikçi, Reisül-küttâb'dan sonra Divân-ı Hümâyûn kalemlerinin en büyük âmiriydi. Onun yardımcısı "Beğlikçi Kesedarı" idi. "Kanuncu", "İlâmcı", "Mümeyyiz" daha sonra gelen görevlilerdi. Kanuncu, mevcut devlet kanun ve nizamlarının koruyucusuydu. İlâmcı, mukteza tezkerelerini yazardı. Mümeyyiz, kâtiplerin yazdıkları yazıları düzeltirdi. "Serdefterci", mevcut defterleri muhafaza ederdi. İstenen defteri getiren "Defterci" denen yardımcısı vardı. Mühim ve gizli ferman ve emirlerin yazılması, kayıtlarının tutulması işine "Mühimmenüvis" bakardı. Bunlar bilgili, dirayetli, ketûm, sır saklayan, namuslu, tecrübeli görevlilerden seçilirdi. Bütün gizli yazışmalar bunların elinden çıkardı. Daha mahrem şeyleri ise, bizzat Beğlikçi yazardı. Bütün devlet sırları bu ka-

lemde olduğundan, Beğlikçi Kalemînde çalışan kâtipler, çok titiz ve dikkatli seçilirdi. Çoğu kez, burada çalışan kâtiplerin çocukları veya paşa ve beyzâdeler küçük yaşta kaleme alınarak eğitilirdi. Divân-ı Hümâyûn veya Beğlikçi kalemînde, ferman ve beratlar yazılırdı. Yabancı devletlere ve azınlıklara ait konuların hukuka ve anlaşmalara uygunluk durumları bu kalemde araştırılırdı. Her türlü andlaşmalar, kanun, nizam ve talimatnâmeler burada saklanırdı. Bu bakımdan, "Mukteza kayıtları", yani Divân-ı Hümâyûn'dan çıkacak bir kararın, devlet kanunlarına ve ahid-nâmelere göre, nasıl dolması gerektiği hususunda görüşü bildirilen kayıtlar bu kalemde tutulurdu.¹

III. Selim'in Bâbiâli Kalemlerindeki İslahâtı

XVIII. yüzyılın son yıllarında yenilikçi Osmanlı Padişahı III. Selim, bir dizi reformlar gerçekleştirdi. 1797 yılında, Bâbiâli kalemlerinde bazı aksaklıklar ve geçeklikler hüküm sürdüğünü, özellikle devlet sırlarının korunmasında, eski Bâbiâli geleneklerine riayet edilmediğini öğrenerek, gereken önlemlerin alınması hususunda Sadrazam İzzet Mehmed Paşayı uyardı. III. Selim şöyle demektedir:

"Ketm ve ihfâ-yı esrâr-ı Devlet-i aliyyeye ihtimâm ve dikkat ecueb ve elzem ve bir vakitden berû bazı esbâba binâen serâir tahririne mahsûs aklâmın şirâze-i nizâm

1. İ.H.Uzunçarşılı, **Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı**, Ankara 1948, bk. indeks; Midhat Seretoğlu, **Resimli Osmanlı Tarihi Ansiklopedisi**, İstanbul 1958, s. 40-41; M.Z. Pakalın, **Osmanlı Tarihi Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü**, İstanbul 1971, I, s.221; Prof.Dr.Yusuf Halaçoğlu, **XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı**, Ankara 1991, s.20; Atilla Çetin, "Osmanlı Devletinin sırlarını koruyan daire: Divân-ı Hümâyûn Kalemî ve Önemi", **Türk Dünyası Tarih Dergisi**, nr. 67 (Temmuz 1992), s.18-23.

ve intizâmları muhtel olmağla.. müceddeden taht-ı râbîta ve nizâma idhalleri ehemm olduğundan.."

Gurre-i Şa'bân 1211/30 Ocak 1797 tarihli, III. Selim'in bu emri üzerine, Sadrazam; Mektupçu, Âmedçi ve Beğlikçi Efendileri yanına çağırarak, her kalemin hülefâ ve kâtiplerinin durumunu, istihdam şekillerini, kalemin rabîta ve nizâmının tekrar tesisi hususunda görüşlerini birer takrirle kendisine bildirmelerini istemiştir. Kalemlerin yeniden nizâm altına alınmaları için bir nizâm-nâme hazırlanmış ve Padişahın tasdikinden geçerek bir hatt-ı hümâyûn şekline konulmuştur. Bu emir kalem defterlerine kayd olunarak, bundan sonra esas ittihaz olunması sağlanmıştır. Hatt-ı hümâyûnün kayıt tarihi, gurre-i Şa'bân 1211'dir.² Nizâm-nâme şartlarına aykırı hareket edilmeyecekti. Aykırı hareket edenler cezalandırılacaktı. Böylece, III. Selim bu hatt-ı hümâyûnu ile Bâbiâli kalemlerin görev ve işleyişlerini bir disiplin altına almış ve önemli bir bürokratik ıslahatı gerçekleştirmiş oldu. Bu ıslahatın gerçekleşmesinde devrin sadrazamı İzzet Mehmed Paşa'nın gayretleri vuku buldu.

Aşağıda tam metnini yayınlayacağımız bu hatt-ı hümâyûnda birçok önemli konular bulunmaktadır. Belgemiz, Divân-ı Hümâyûn, Ruûs ve Tahvil (Kise) Kalemlerinin eskiden beri süregelen görevleri, yazışma usulleri, normal işleyen bürokratik teâmül, zamanla zaafa uğrayan yönler, kalemlerde çalışan personel ve nitelikleri, zaman içinde bozulan ve aksayan yönler ve 1797 yılındaki durum hususlarında önemli veriler sunmaktadır. Personelin çalışma mekânı ve adedi rakamlarla belirtilmektedir. Zaman zaman geçmişe atıf yapıldığından, Bâbiâli kalemlerinin daha önceki yüzyıllarda çalışmaları hakkında bazı ipuçları elde etmek mümkün olmaktadır. Kalemlerde çalıştırılan personelin nasıl alındığı, eğitildiği, sosyal seviyeleri, özellikleri, değerleri açıkça bildirilmektedir. Sağlam ve güzel işleyen bir bürokratik sistemin hangi nedenlerle zaafa uğradığı ortaya konmaktadır. Aksaklıkları düzeltmek için alınacak önlemler kesin çizgilerle gösterilmiştir. Bu ferman sayesinde, 1797 yılında, Bâbiâli'nin en önemli kalemi Divân-ı Hümâyûn'un ve diğerlerinin durumunu ayrıntılarıyla anlamak kolaylaşmaktadır. Divân-ı Hümâyûn Kaleminin görevleri ve işleyişi pek açık şekilde belirtilmiştir. Diğer iki kalem hakkında da oldukça önemli bilgiler verilmiştir. Bu belge sayesinde ve bize sunduğu bilgiler ışığında, Divân-ı Hümâyûn Kalemi'nin, Osmanlı merkez bürokrasinin çok mühim işlerini gören ve seçkin bürokratların çalıştırıldığı, Devlet sırlarının titizlikle korunduğu ve yazışmalarının yapıldığı bir daire olduğunu kesinlikle söyleyebiliriz.

Bu önemli belgeyi tam metin halinde sunuyoruz.

*"sûret-i hatt-ı hümâyûn
Benim Vezirim*

Takrîr mûcibince tanzîm eyliyesin taraf

*ve ta'alluk-ı mürâ'ât olunmayub erbâb-ı isti'dâd terbiye olunarak adam erişdürülsün
sûret-i takrîr-i âli*

Şevketlü kerametlü mehâbetlü kudretlü veliyy-i ni' metim efendim Pâdişâhım

Divân-ı hümâyûn kaleminde esrâra dâir tahrîr olunan evâmîr-i şerîfe ketm olunmadığı beyânıyla serâir-i Devlet-i aliyyelerinin aklâmında ketmine ihtimâm ve dikkat olunması tenbihâtını şâmil bundan akdemce hutût-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şâhâneleri şeref-bahş-ı sahife-sudûr olup fi nefsi'l-emr ketm ve ihfâ-yı esrâr-ı Devlet-i 'aliyyeye ihtimâm ve dikkat ecveb ve elzem ve bir vakitten berü ba'zı esbâba binâen serâir tahrîrine mahsûs aklâmın şîrâze-i nizâm ve intizâmları muhtel olmağla o misillü aklâm kecube ve hülefâsının hocaları makâmında olan zâbitleri ma'rifetiyle müceddeden taht-ı râbîta ve nizâma idhalleri ehemm olduğundan mektûbî-i çâkerî ve beğlikçi ve âmedi efendiler mahsûsen nezd-i çâkerâneme celb ve herbiri taht-ı idârelerinde olan kalemin hülefâ ve ketebesini tenkîh ve sûret-i istihdâm ve keyfiyet-i râbîta ve nizâmlarını mülâhaza ve iktizâ-yı nizâmını takrîrleriyle tafsilten ihbâr ve inhâ eylemeleri 'alâ-vechi't-te'kid çâkerânemden kendülerine tenbih olunmuş olduğundan mûmâileyhim kulları zîr-i idârelerinde olan aklâmın bil'-mülâhaza hülefâ ve ketebesinin şurût-ı kaviyye ile nizâmât-ı lâzîmelerini muhtevî başka başka takrîrler takdîm etmeleriyle manzûr-ı şâhâneleri buyurulmak için takârîr-i mezkûre ma'rûz-ı huzûr-ı Pâdişâhâneleri kılındı. Takârîr-i sâlifetü'z-zikrde münderic şerâit ve revâbit ve zevâbit ile aklâm-ı selâse-i mezkûrenin müceddeden taht-ı nizâma idhalleri muvâfık-ı irâde-i kerâmet ifâde-i şâhâneleri buyurduğu sûretde nizâmât-ı mezkûreyi hâvî lâzîmü's-sudûr fermânlar ısdâr ve mazmûnları ilâ-mâşâallahu te'âlâ düstûrül-'amel tutularak bir vakitte hilâfı hareket vukû'a gelmemesi için kalemlere kayd ve 'ale'd-devâm verâsı taharrî olunarak şerâit-i nizâmât-ı merkûmeye ri'ayet ve mugâyiri harekete cür'et ve ba'dezin hülefâ ve ketebeden ifşâ-yı sırâ cesâret edenlerin lede't-tahkîk icrâ-yı te'diblerine müsâra'ât olunacağı ma'lûm-ı hümâyûnları buyuruldukda her hâlde fermân şevketlü kerametlü mehâbetlü kudretlü veliyy-i ni'metim efendim Pâdişâhım hazretlerindir

Kayd-ı târih fi gurre-i Ş(abân) sene 1211(1797).

(Üstte yatık yazı): Beğlikçi-i divân-ı hümâyûn efendi

Divân-ı hümâyûn kaleminin nizâmına dâir kalem alinan işbu lâyiha takrîrimizle Rikâb-ı hazret-i cihândârîye arz olundukda *mûcibince nizâm verilüb taraf ve ta'alluk-ı mürâ'ât olunmayub erbâb-ı isti'dâd terbiye olunarak adam erişdi-*

2. **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, Ankara 1992, s.305. Bu Rehberdeki "30 Ocak 1792 (1 Şubat 1211)" tarihi yanlış olup, doğrusu 30 Ocak 1797/1 Şa'bân 1211'dir.

rûlsün' mazmûnunda takrîrimiz bâlâsına mübârek hatt-ı hümayûn-ı şevket makrûn sâdir olub tarafında mühimme-nüvis ketebe için başkaca mahal tahsîs olunacak olmağla işbu lâyiha mazmûnu bi-'ibâretihâ ilâ-maşâllahu te'âlâ düstürü'l-'amel tutularak şerâiti icrâ olunmak için kaleme ba'de'l-kayd lâyihâyı odanızda hıfz ve mücibince 'amel ve hareket ve mühimme-nüvis ketebe vesâire lâzım gelen vesâyâyı tefhîm ve tenbih ve sâir müteferri'ât-ı nizâmdan olan mevâddın iktizâsına göre râbitalarını istihâle müsâra'at ve hilâfını tecvîzden mübâ'adet eyliyesiz deyü fi gurre-i (Ş(a'bân) sene 1211.

Divân-ı hümayûn kalemi öteden berû Saltanat-ı seniyyenin mahzen-i esrârı kadîm bir kalem olub Devlet-i 'aliyye-i dâimü'l-karârın ibtidâ Avrupa devletleriyle müsâlahası mün'akid olduğu târihlerden ilâ-yevminâ-hâza derdest olan atik ve cedid 'ahid-nâmelerin cümlesi kalem-i merkûmda mahfûz ve Dersâ'âdetde mükim düvel-i nasârâ elçilerinin küll-i yevm vukû'yâfte olan devletleri mesâlihi ve umûr-ı ticâret ve mevâdd-ı sâirelerinin bermuktezâ-yı 'uhûd ve şurût rüyet ve temşiyeti için iktizâ eden berevât ve evâmîr-i şerîfenin tahrîri dahi kelim-i merkûma merbût ve rüyet-i umûr-ı müstemân beher-hâl elçilerin ma'iyetlerinde istihdâm edegeldikleri tercümânân bir taraftan kalem odasına lâ-yenkati âmed-şüdlere mütevakıf olduğu ve bundan başka Memâlik-i şâhânedede vâki' eyâlât ve elviye mutasarrıfları ve kılâ-i hâkâniye muhafızları zuzerâ-yı 'izâm ve mirmîrân-ı kirâm vesâirlerin sefer ve hazarda 'azl ve nasb ve tebdilleri vukû'unda muktezâ-yı vak ü hâle göre kendülere tenbih ve ifâdesi lâzım gelen tedâbir-i harbiyye ve umûr-ı mülkiyye vesâir icrâsı matlûb olan husûsât-ı mühimmenin ve Memâlik-i Anadolu ve Rumelide vukû' bulan de'âvi-i şer'iyye ve mevâdd-ı kânûniyye ve umûr-ı irâdiyenin rüyet ve tesviyeleri zımında lâzımû's-sudûr olan evâmîr-i 'aliyyenin cümlesi divân-ı hümayûn kaleminde tahrir olunageldiği muhtâc-ı kayd ve beyân olmayub kaldı ki umûr-ı mühimmenin serâire dâir olanları ile sâir iktizâ eden evâmîr-i 'aliyye ve tahrîrâtın tanzîmi Makâm-ı riyâsetden Beğlikçi-i divân-ı hümayûn bulunanlara lede'l-ihâle anlar dahi gündüzlerde beğlikçi odasında ve gecelerde kendü hânelerinde kaleme alub yazılacak evâmîrin müsveddesi makâmında olan kalem buyruldusunu ibtidâ Reisülkütâb bulunan zevât-ı kirâma irâ'et ve ol-vechle tahrîri istisvâb olunduğu sûrette kalem buyruldularının bâlâlarına pençe olunub Makâm-ı sadâret-i 'uzmâya dahi takdîm ile sahh-ı 'âlî keşide buyurulduktan sonra yazılacak evâmîr-i şerîfeden setr ve ihfâsı begâyet lâzım olan evâmîr ve mehâm-ı sâireyi mahfiyyen ve mestûren beğlikçiler bi'n-nefs tahrîr etmek ve ba'zen dahi pek umûr-ı mektûme ve mu'azzamadan olmadığına mebnî emin ve mu'temed ketebe tahrîr etdirmekte be's olmayan maddelerin derecesine ve iktizâsına göre mühimnünüs ketebebin ziyâde ketûm ve ehl-i 'ırz

ve mahfûzül-lisân ve kâffe-i etvârî bi't-tecrûbe nümâyân olanlarından bir iki neferini kalemden Beğlikçilere mahsûs olan odaya götürüb anda tahrîr etdirmek öteden berû de'b-i kadîm ve mâ'adâ serâire dâir olmayan evâmîr ve tahrîrât sâir kalem odasına gönderilüb kisedârlar ma'rifet ve nezâretleriyle yazdırılmak tavr-ı müstedim idüğü ma'lûm olan hâlatdandır Hâl böyle iken kalemden ba'zen cemiyet ile onar onbeşer ve yirmişer ve iktizâsına göre dahi daha ziyâde ve noksan defâten tahrîri lâzım gelen evâmîr-i şerîfenin beherhâl cümlesi birden tahrîr olunmadıkça seri'ân hitâmı mümkün olamayacağına binâen ketebebin izinden müstâ'id ve mütefennin bir neferi fermân müsveddesinin tasarruf olunacak mahallerine ve sûretlerine bakub her bir fermâna yazılacak tenbihâtı derk ve istihzâr ederek müsveddeyi kirâ'at ve yirmi otuz neferi dahi defâten evâmîrini tahrîre müsâra'at edegelmeleriyle bu makûlenin dahi kat'a hârice tecâvüz etmemesine eğerçi ikdâm ve dikkat derkârdır Ancak düvel-i nâsâra tercümânlarının ve mâ'adâ kapu çukadarları ve erbâb-ı mesâlih'in yedlerinde olan 'arz ve 'arzuhal ve takrîrler vesâir kalemden rüyete müteferri' evrâk ve tahrîrât ile kuyûd ve şurût derkenârı ve maslahatlarına dâir evâmîr-i şerîfe tahrîri zımında bir taraftan vakitlû vakitsiz Divân-ı hümayûn kalemine vülûc ve hurûc etmekte olduklarına nazaran ve fi'l-asl kalemlerin işleri az olmak takrîbiyle umûr-ı mühimme tahrîr eden ketebebin mahalli başka, müstemânân defterleri isti'mâline memur olanlar ile maslahatluya dâir fermân yazan ketebebin mahalli başka olmayub mâ-takaddmeden berû cümlesi kebîrce bir oda şeklinde olan kalemden mahlût olarak ikâmet edegelmis olduklarına binâen o misillû kalem odasında zarûrî tahrîri lâzım gelen mevâdd her ne kadar umûr-ı mektûmeden olmasa dahi kaleme mesâlih-i mahsûsaları münâsebetiyle âmed-şüd eden bigânelerden ketmi vâcib olduğu zâhir ve hâricden tercümânân ve kapu çukadarları ve taşralı erbâb-ı mesâlih vesâir isticlâb-ı havâdis dâ'iyesinde olan eşâş-ı muhtelifenin bir vesile ile umûr-ı mühimme tahrîr olunan mahalle âmed-şüdlere bermuktezâ-yı vakt ü hâl bir vechle câiz olmayub bu hususun bir hüsn-i sûrete ifrâğı farz mertebesinde idüğü bedihî ve bâhir olmakdan naşi bu sûrette kalem-i merkûmun mühimme-nüvis ketebesine başkaca bir mahal tahsisıyla yanlarına ecnebi gidüb gelmemek ve müstemânân defâtiri isti'mâline memur olanlar ile erbâb-ı mesâlih kâğıdı yazan sâir küttâb ve şâkirdân dahi başka bir mahalde olmak ve fi-mâba'ad olur olmaz adamlara şâkirdlik ru'su i'tâsına müsâ'ade olunmamak üzere kalem odası iki sınıfa taksîm ve kalemin bir tarafı bölünüb müceddeden divar inşâsı ve kapu vaz'ıyla oldukça bir oda şekline konulmakla mı olur yoksa kalemin civarında müstakilen umûr-ı mühimme tahrîr eden ketebe için âhar bir münâsib oda mı tanzîm buyrulur hâsılı mühimme-nüvis ketebe müstakil bir oda tahsîs ve buna müteferri' sâir husûsât-ı muktezâye etrâfiyle taht-ı râbita ve nizâma idhâl ve

zamân-ı devletlerinde kalem-i merkûmurt ihyâsi esbâbı istihşâl olunduğu hâlde bir eser-i celil olacağına kat'ân istibâh olmadığı ve kalem-i mezbûr ile Bâb-ı 'âlîde olan aklâm-ı sâirenin nizâm ve râbitası husûsuna irâde-i 'aliyye-i âsafâneleri mâhir ve muhâfaza-i esrâra kemâliyle dikkati zâhir ve vaktiyle hidemât-ı 'aliyye ve mehâm-ı seniyyede istihdâma yarayacağı nâsiye-i hâlimden nümâyân ve bâhir olanlardan olmak ve kimse ile ülfet etmemek usûl-i lâzimesinden olmak cihetiyle fi'l-asl mahall-i âharda gereği gibi tahsil-i 'ilm ve ma'rifet ve te'lif-i revâbit-ı inşâya kesb-i mümâreset etmiş ve etvâr ve mişvârî bilinmiş olanlar ve ba'zen dahi vezir ve kibârzâdelardan sâhib-i isti'dâd ve zekâvet ve zîliyâkat ve ehliyyet ve emânet bulunanlar memur olageldiği ve anlar dahi ba'de'd-devâm az vakitte tahrîrât-ı Devlet-i 'âliyeye lâyık ta'birât ve şân-ı Saltanat-ı seniyyeye muvâfık ibârâta kesb-i mahâret ve hıfz-ı mektûmâtda metânet ve her biri tahrîrât-ı mühimme ve mesâlih-i müdekkıkada istihdâmı cihetiyle rûmûz-ı ahvâl-i 'âlem ve künûz-ı hâfâyâ-yı ehemme tahsil-i vukûf ve mümâreset eyliyerek içlerinden şimdiye dek nice zevât-ı kirâm zuhûriyle merâtib-i celile-i Devlet-i 'âliyeyi kesb etmiş olduğu bedihiyâtdan ve kalem-i mezkûra memûriyet ve istidâmın bu vechle su'ûbet ve memnû'iyetinden kat-ı nazar oda-yı mezkûrun dahi 'adem-i tahammülü takrîbiyle tahrîrât-ı mühimmede istihdâma kifâyet mikdârından ziyâde olması câiz olmadığı vâzihâtdan iken bir müddetden berû hülefânın tekessürü hasebiyle oda-yı mezkûrda izdihâm ve vefretten nâsi ketb-i tahrîrâtda kemâli 'usretten başka ekser evkâtda ku'ûda mahal bulunmayub ikişer sıra oturarak gelüb gitmekde olduklarından mesâlih-in rüyeti ve içlerinden erbâb-ı isti'dâd ve dirâyet ve eshâb-ı ketm ve dikkatin tefrîk ve istihdâmı mümkün olamadığından mesâlih-i mühimme ve mehâm-ı mektûme bi'z-zât çâkerlerine mahsûs odada tahrîr etdirildiğine binâen fi-mâba'ad usûl-i kadîmesine ircâ' için nizâma irâde-i kâti'a müte'allik olmağla hüsni-râbitası zîrde beyân olunur.

Hülefâ-i mezkûrenin ber-vech-i muharrer kesret ve zihâmı takrîbiyle el-hâletü-hâzihi tesvîd ve hülâsa ve tebyîzde istihdâm olunanların devâmiyle odanın tamammülüne göre bir sıradan ziyâde oturulmamak üzere nizâmı ve ba'dezin kalem-i mezkûra memûriyet maddesinin dahi men'i hususunun râbitası derece-i vücûbda olub mevcud olan kibâr ve kişi-zâde vesâir kesb-i hüner için memûriyet ile emel ittihâz etmiş müsta'idinin kesb-i hüner ve ma'rifet ve ketm-i esrârdâ terbiyelerini müstelzim olacak ve fi-mâba'ad kalemin rabt-ı şîrâze-i nizâmına halel terettüb etdirmeyecek vechle def-i izdihâm sûretine teşebbüs ve ibtidâr olunmak mütebâdir-ı hâtır-ı çâkerânem olmağla bu sûretde mecmû' hülefâ sebt-i defter birle içlerinden târik olan ve ba'zen mahall-i sâirede emrâd-ı evkât etmesi cihetiyle fi-mâba'ad devamı münâsib olmayanlar ihrâc ve pusulası tahrîr ve mâ'adâsının esâmisi

cerîdede olmak üzere mahsûs bir kıta mücellid deftere terkîm ve tasdîr olunub ba'dezin iki sıra oturulmak bi'l-küllüye men' ve ol-vechle zihâm def-i birle el-hâletü hâzihi müstahdem olanlar müdâvemet ederek bir sıra oturub henüz çalışmakta olan kibâr-zâde ve erbâb-ı isti'dâd dahi odanın tahammülüne göre bir sırayı tecâvüz etmemek üzere memûriyetleri târihine nazaran eskili ve yenili oturmak ve birisi kendüye kıdemi olan diğerine takaddüm etmemek ve bunlar sabahlarda evvelce geldikleri halde dahi müstahdemînin ku'ûd edegeldikleri yerlerini yukarı tecâvüz etmeyüb memûriyetleri vaktine göre iktizâ eden mahallerine ku'ûd eylemek üzere tanzîm ile Başhalife bulunan bu râbitaya beher yevm dikkat ederek hilâfına bir günâ hareket vukû' bulur ise irâde-i seniyye muktezâsı üzere men' ve sarâhaten tenbîh ve tefhîm eylemesi ve mevâdd-ı Devlet-i 'aliyyenin ziyâde mektûm ve esrârından olan madde kâide-i kadîme üzere Mektûbî kulları odasında tahrîr etdirilmesi ve taraf-ı hazret-i Pâdişâhî ve cânib-i veliyyü'n-ni'amîden hülefâ kullarına mu'ayyen 'atiyye ve mevkûf ve ta'yin münhal oldukda mukaddemleri misillü ricâ ve iltimâs ile nâ-müstahaka verilmeyüb müstahdemînin işbu kalem ma'âşından şimdiye kadar hisse-yâb olamayanlarına it'â ve ahakk ve elyâk olanlara taksîm ve ilâve ve hâl ve şânlarına göre ma'âşlarına zam ve izâfe kılınarak terfih-i hâllerine it'inâ olunması ve fi'l-asl hülefâ-ı mektûbî, âmedî odası misillü birkaç neferden 'ibâret olmayub, otuz kırk sene mukaddem onbeş yirmi neferden 'ibâret ise dahi el-hâletü hâzihi vefreti mesâlih ve kesret-i şevâgil takrîbiyle işe yarar hülefânın mukaddemlerde olan mikdardan ziyâdeliği vâcibâtdan idüğü ecilden odanın tahammülüne ve umûr-ı mühimmede istihdâma nazaran otuz nefer hülefâ rütbe-i kifâyede olmağla bundan sonra otuza inhisârına dikkat olunarak 'inâyât-ı Saltanat-ı seniyyeden olageldiği vechle birisi mansab ve rütbeye nâil olub odadan çıkar ve gerek sâir cihetle terk eyler ise dahi el-yevm mevcudların 'adedi otuza gelince(ye) kadar yerine âharını vechen mine'l-vücûh alınmayub cümle hülefâ otuza münhasır oldukdan sonra işbu otuzdan bir neferi çıkub yerine terbiye görmüş edib ve ketûm ve müstakîm birisinin memûriyeti iktizâsında erbâb-ı ma'ârifden ve kişi-zâdelardan birinin yine otuz 'adedi tekmi'liyyün memur kılınması irâde olundukda evvelâ Mektûbî ve Başhalife bulunan kulları ol kimesnenin kesret-i ahbâb ve ülfete me'lûfiyeti ve ketm ve istikâmeti var mıdır yok mudur gereği gibi taharri edüb ketûm ve mücerrebül-etvâr ve müstakîm ve kârgüzâr olduğunu ve sâhib-i ülfet olmadığını tahkik eder ise getürdüb bir müsvedde inşâ eylemesini tenbîh ile tesvîd ve tebyîz etdirüb ba'dehu ibrâz eylediği hüner-i kitâbetini Re'is-i vakt bulunan zevât-ı kirâm hazerâtına irâ'e ve hâlini dahi 'âlâ vechi's-sihha ifâde birle ol tarafda dahi yapıdığı müsveddenin 'ibârât ve isti'fâratından ma'âni ve dekâyıkı su'âl ve tedkîk ve kabiliyet ve istihkâki tecrübe ve tahkîk olunduktan sonra üzerine kendü kalemleriyle

'şâyeste-i memûriyet' olduğunu işâret ile Makâm-ı sadâret-i 'uzmâya takdîm olunub hüner ve ma'rifeti cânib-i cenâb-ı veliyyü'n-ni'amîden dahi istihsân buyurulur ise Rikâb-ı mu'allâ-yı elkâb-ı hazret-i cihândâriye 'arz ve istizân ve ruhsatı hâvî mübârek hatt-ı hümâyûn-ı şevket makrûn keşîde ve ihsânîyle memur buyurulub yine otuz 'adedi itmâm kılınması, ve'l-hâsil bu tertib üzere hülefânın 'adedi otuza münhasır olmadıkça velev erbâb-ı hüner ve inşâ ve eshâb-ı sedâd ve zekâdan olsun iltimâs ve ricâ ve mürâât ve 'adem-i isgâ ile vakten mine'l-evkât ve sebeben mine'l-esbâb bir kimesne memur kılınmaması ve Mektûbî hülefâsından olanların öteden berü taşra â'yânları ve derebeğleri ve belki sâir ehâd-ı nâs ile münâsebet ve çokluk ülfeti olmamak farîza-i hâliyyeden ve el-hâletü hazîhi bu dakikalarda ri'âyet olunmada ise dahi ba'zen hatîr ve gönüle ri'âyet ve mecbûriyet sûretleri tecvîz olunmamak için revâbit-ı kaviyyeye bend olunması muktezâ-yı maslahatdan olmağla bâlâda beyân olduğu üzere hülefânın otuza iblâğı, iktizâsında alınacaklar her ne kadar ma'rifetlü ve hüner-mend olsa dahi taşra â'yânlarına ve o makûlelere havâdis neşrine cür'et eder mütea'llikâtları kâbilinden olmayub böylece tecrûbe ve imtihân ve ehliyeti cezm ve ikân ile hatt-ı hümâyûn-ı 'inâyet-makrûn keşîde buyurulmadıkça kimesnenin memûriyeti vâkî' olmaması husûslarına dâima ri'âyet olunub hilâfî hareket olunmaması ve ilhâk olunacak hülefâ da Mektûbî ve Başhalife olanların dahi kat'ân istishâbı olmayub evsâf-ı meşrûta-i merkûme ile muttasîf olmadıkça kendülere olan ricâ ve tatyîb-i hâtira mebnî kimesnenin memûriyetini iltizâma cesâret eylememeleri ve öteden berü mer'î olduğu üzere el-hâletü hazîhi kalem-i mezkûrda serâir-i Devlet-i 'aliyyenin ketmine gayet ihtimâm ve cüz'î ve küllî esrâr mücerreb ve mu'temed olan çend nefer bendelerine tahrîr etdirilerek âhar müstahdem olanların vukûfundan dahi kemâl-i tahazzür ittikâ-i tâm olunmakda olub mahrem-i esrâr olanlardan dahi birisi yazdığıni diğeri ne ifade mugâyir-i kâ'ide olmağla kâ'ide-i mezkûreye ri'âyet ve bundan böyle dahi Başhalife bulunanlar devâm edenlerin hâl ve şânlarına bi'z-zât nezâret ve kîtabet ve liyâkat ve emânetlerine dikkat ederek içlerinden kesret-i ülfet ve muhâfaza-i esrârda lâübâliyyâne harekete meyl ederi olur ise te'kid ve tenbîh ile mütenebbih olmadığı sûrette ta'alluk etmiş olduğu ecilden Divân-ı hümâyûn kalem-i hakkında bundan böyle ri'âyeti lâzım gelen nizâmın ilâ-mâşâllahu-te'âlâ mer'î ve düstürü'l-'amel tutulmasına ve bir vakitte hilâfî harekete cevâz ve ruhsat gösterilmemesine dâima dikkat ve nezâret olunmak bâbında zirde mastûr şerâit izâh ve te'kid olunarak çâkerlerine hitâben beyaz üzerine fermân-ı 'âlî tasdîr ve mazmûnı cümleye ilân ve işâ'at ve kaleme kayd ve sebt ile ba'de'l-yevm içlerinden hilâf-ı fermân hareket ve menâfî-i resmî istikâmet ser-mû nâ-matbû' vaz'ına cesâret edenler vechen mine'l-vücûh bir vakitte himâyet olunmayub kaleminden tard ve teb'îd ve cürmüne göre

te'dîb olunmalarıçün o misillülerin keyfiyetleri ağrâzdan âri ve hilâfdan berî olarak ihbâr ve inhâ olunmak husûsları derc ve tastîr buyurulmak bâbında emr ü fermân hazret-i men lehül-emrindir.

Divân-ı hümâyûn kaleminin müceddeden bir nizâm ve râbita tahtına idhâli husûsuna irâde-i 'aliyye ta'alluk edüb el hâletü hazîhi Divân ve Ru'ûs ve Kise taraflarında şâkirdânın gayetü'l-gâye kesreti ve ziyâde müzahemeleri takrîbiyle mühimmenüvis ketebe umûr-ı mühimme tahrîrinde giriftâr-ı su'ûbet ve mübtelâ-yı meşakkat oldukları ve matlûb olan nizâmın devâm ve istikrarı bir müddet şâkirdlik ru'ûsu verilmemesine tevakkuf eylediği âşikâr ve müddet-i mu'ayyene hitâmında ru'ûs-ı hümâyûn verileceklere dahi bir had ta'yini lâzım geldiği bedîdâr olmak hasebiyle işbu nizâm târihinden iki sene hitâmına dek Divân ve Ru'ûs ve Kise taraflarına şâkirdlik istid'asında olanların 'arzuhalleri bâlâsına şurût-ı nizâm su'âl buyurulub kaydı kaleminden derkenâr ve müddet-i mezkûre zarfında ru'ûs-ı hümâyûn itâsına müsâ'ade olunmayacağı ifâde ve iş'ar olunmak ve târih-i nizâm-dan iki sene tekmiinde dahi kâtib-zâdelerden mâ'adâsına da on iki neferden ziyâdesine müsâ'ade olunmamak üzere fakat ayda bir nefer şâkird alınmak ve senede alınacak oniki neferin altısı Divân-ı hümâyûn ve üçer neferi dahi Ru'ûs ve Kise taraflarına verilmek ve bunların dahi hâl ve etvâr ve derece-i isti'dâd ve istihkâkı kemâyenbağı bilinerek vasat sinni tecâvüz edenlerin ve kaleme çıkarlığı ağrâz-ı fâside icrâsi dâ'iyesine mebnî olması maznûn olanların ve 'ale'l-husûs taşra kazâlar â'yânları ve ba'zı kapu kethüdalarının fil'-asl kîtabetleri hizmetinde müstahdem olub ba'dehü kaleme şâkird olmak isteyenlerin velev ma'rifeti olsun bir vechle ricâ ve şefâ'at ve hâtîr ve gönüle ri'âyet ile bir vakitte kaleme idhalleri tecvîz olunmamak ve dâima işbu nizâm dahi ru'ûs istid'â edenlerin 'arzuhallere su'âl ve derkenâr etdirilerek kaleme idhâl olunacak adamın ana göre hâl ve şânı etrâfiyle tedkîk ve tashih olunmak ve fîmâba'ad Divân-ı hümâyûn kaleminin mühimmenüvis ketebe için başkaca bir mahal tanzîmiyle yanlarına ecnebi makûlelerinin duhul ve hurûcu külliyyen memnû' olmak şartıyla el'ân Divân kalemünde mevcut ve müstahdem olan kütübün hoş-nüvis ve mücerrebü'l-etvâr ve mu'temed ve sadâkatkârlarından işe yarar şimdilik onbeş nefer mikdarı umûr-ı mühimme tahrîrine tahsis ve ba'dehü şâkirdânın dahi içlerinden umûr-ı mühimme tahrîrine isti'dâd ve liyâkati bi't-tecrûbe zâhir olanlardan tedric ile bir ikişer neferi zikr olunan mühimme-nüvis ketebenin sâkin olacakları odaya idhâl olunarak nihâyet cümlesi otuz neferi tecâvüz etmemek ve bu vechle umûr-ı mühimme tahrîrine tahsis olunan ketebe maslahatlu kâğıdı yazmayub işleri leyl ü nehâr umûr-ı mühimme tahrîrinden 'ibâret olacağına binâen Divân-ı hümâyûn kalemine merbût olan ze'âmet ve timârlardan hâl vukû buldukça bâ-hât-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn veri-

len nizâm şurûtuna tatbik ve o makûleler sâire takdîm olunarak her biri hidmet ve istihkâkına göre münâsib nân-pâre ile tatyîb ve fikr-i ma'âşdan vâreste olacak derecede istihâl-i esbâb-ı refâhları husûsuna dâima ikdim ve nezâret olunmak ve işbu nizâm Divân-ı hümâyûn kalemine kayd ve sebt ve ketebenin cümlesine ilân ve işâ'at ve bundan böyle mevcud olan küttâb ve şâkirdânın etvâr ve ef'âl ve harekâtına dâima ihâle-i enzâr-ı basiret ve sermû hilâfı vaz' ve tavra cesâret ve münâfi-i resm-i istikâmet hareket edenleri ve kâtib dimeğe lâyük olmayub rûsûm-ı kitâbeti derk ve iz'andan gâfil ve terbiyeleri nâ-kâbil olanları kalemden tard ve teb'de ve hilâfı(nı) vaz'dan cümlesini men' ve tahzîre müsâra'at ve ta'til günlerinde ve eyyâm-ı sâirede ketebenin tertipleri üzere kaleme gelüb zâbitân 'avdet etmedikçe gitmemelerini gereği gibi nizâma rabt ve umûr-ı lâzimesinde bulunmayub zâbitâna 'adem-i itâ'at eder olur ise o makûlenin lâzım gelen te'dibi icrâ olunmak için keyfiyetlerini hakikatı üzere ihbâr ve inhâya mübâderet ve sermû kusûr ve rehâvet vukû'undan begâyet tehâşi ve mücânebet olunmak mazmûnları vesâir irâde buyurulan tenbîhat derc ile kullarına hitâben fermân-ı 'âlî isdârî menû-ı rey-i 'âlileri olmağla ol-bâbda ve her hâlde emr ü fermân devletlü Sultanım hazretlerindir.

(üstte yatık yazı): Mücibince tanzîmine irâde-i seniyye müte'allık olmağla şerâit-i sâire kemâkân icrâ olunmak üzere işbu takrîr nizâm-ı mezkûra zeyl olunub Ru'ûs-ı hümâyûna 'ilm ü haberi verilmek için 19 R(ebi'ül-âhır) sene(1) 216 tarihiyle müverrah sâdir olan mu-sahhah fermân-ı 'âlîye imtisâlen işbu mahalle sebt ve kayd olunub Ru'ûs-ı hümâyûn tarafına 'ilm ü haberi verildi.

Divân-ı hümâyûn Ru'ûs ve Kise taraflarında şâkirdânın kesreti olmak hasebiyle târih-i nizâm olan onbir senesi şâ'bânı gurrasinden iki sene hitâmına dek Divân ve Ru'ûs ve Kise taraflarına şâkirdlik ru'ûsu verilmemek ve târih-i nizâmdan iki sene teknilinde dahi kâtib-zâdelerden mâ'adâsına da oniki neferden ziyâdeye müsâ'ade olunmamak fakat ayda bir nefer şâkird alınmak ve senede alınacak oniki neferin altısı Divân-ı hümâyûn ve üçeri dahi Ru'ûs ve Kise taraflarına verilmek husûsu ve şerâit-i sâireyi hâvi târih-i merkûmda bâ-hatt-ı hümâyûn verilen nizâm şurûtu üzere eğerçi sene-de on iki nefer şâkird alınub ancak sefer takribiyle umûr-ı mühimmenin kesreti olmak mülâsebesiyle oniki nefer kadar kifâyeden dîn olmağla el-hâletü hâzihi ilâm olunub ru'ûsları tahrîr olunmak üzere der-dest olan 'arzhâllerin ru'ûsları tahrîr ve eshâbına itâ etdirilmek ve ba'de-zin târih-i merkûmdan itibâr ile mârûz-zikr oniki nefer üzerine oniki nefer dahi zammı ile yirmi dört nefere iblâğ olunub ber-mücib-i nizâm her mâh ikişer nefer şâkird alınmak ve alınacak yirmi dört neferin oniki neferi Divân-ı hümâyûna ve altışar neferi Ru'ûs ve Kise taraflarına verilmek husûsu nizâm-ı

mezkûra zeyl olunub Ru'ûs-ı hümâyûn tarafına 'ilm ü haberi itâ buyurulmak bâbında emr ü fermân hazret-i men-lehül-emrindir

(Üstte yatık yazı): Mektûbcumuz efendi Kalemin nizâmına dâir işbu lâyiha takrîrimiz ile Rikâb-ı hazret-i cihândâriye arz olunduğunda mücibince tanzim olunması ve taraf ve ta'alluk-ı mürâ'at olunmayub erbâb-ı isti'dâd erişdirilmesi mazmûnunda takrîrimiz bâlâsına hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn sâdir olub işbu lâyiha mazmûnı bi-'ibâretihi ilâ-mâ-şâallahu te'âlâ düstûrül'-amel tutularak şerâiti icrâ olunmak için Divân-ı hümâyûn kalemine kayd olunmağla siz dahi kaleme kayd ve kalem odasında hıfz edüb her bir şartı 'ale'd-devâm icrâ ederek mücib ve muktezâsiyla 'amel ve hareket ve hilâfını tecvîzden ve hâtır ve gönüle ri'âyetden tehâşi eyliyesüz deyü fi gur-re-i Ş(a'bân) sene (1)211

Devlet-i 'aliyye-i ebediyyü'd-devâmın umûr-ı mülkiyye ve mesâlih-i nizâmiye ve husûsât-ı mühimmesine dâir ve düvele müte'allık Makam-ı sadâret-i 'uzmâdan tastîri iktizâ eden mevâdd-ı 'azîmeye mütedâir kâffe-i tahrîrât ve evâmîr-ve âmme-i hafâyâ ve serâiri Mektûb-i hazret-i sadâret-penâhi odasına gelüb ânda tahrîr ve rü'yet olunduğuna binâen kalem-i mezbûr mevkî-i esrâr olmak hasebiyle müdâvim olan hülefâ kulları dahi fenn-i inşâ ve kitâbetde.. derhâl kalemden def' eylemesi ve işbu nizâmın karar ve devâmıyla mahall-i serâir olan kalem-i mezkûrun vikâye-i rağbetiyyün Mektûbî olanlar dahi herbâr nezâret ve tenbîh ve te'kide dikkat etmesi ve işbu nizâm Divân-ı hümâyûn kalemine ba'de'l-kayd Mektûbî odası cerîdesinde hülefânın esâmîsi zirîne bi-'ibâretihâ ketb ve tahrîr olunub bir kise derûnunda mahtûmen kalemde Serhalifelerin yanlarında hıfz birle minvâl-i merkûm üzere otuz 'adede ba'de'l-inhisâr birisi çıkub yerine hâricden birinin memûriyeti lüzûmunda veyâhûd mevâdd-ı sâiresinde iktizâ eden şurût-ı nizâmiye Divân kaleminden ve cerîde-i mezkûreden derkenâr ve evliyâ-i umûr hazerâtına irâ'e olunarak mücibince 'amel ve hareket olunması lâzimedinde idüğü ve mizâc-ı asra nazaran her maddede hulûl eden mefâsadin tenkîhi zamâna muhtâc idüğü bit-tecrûbe ma'lûm olan hâlâtdan ve işbu şerâit-i nizâm dahi mücerred iktizâ-yı vakte tevfiik olunmuş keyfiyâtdan olduğı ma'lûm-ı devletleri buyurulduğunda nezd-i ferd-i veliyyü'n-ni'amilerinde bu vechle tanzîmi mi rey buyurulur yohsa âhar vechle rabt-ı şerâite irâde-i seniyyeleri mi ta'alluk eder el-hâsil ne vechle emr ve irâde buyurur ise âna tevfiik ile çâkerlerine hitâben vesâyâyı lâzime derciyle fermân-ı 'âlileri sudûru iktizâ eder her hâlde emr ü fermân hazret-i men lehül-emrindir.³

3. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Divân-ı Hümâyûn kalemi belgelerinden.

صحة نظر عالی

Divân-ı Hümâyûn/Beğlikçi Kalemî'nin görevleri ve işleyişi hakkındaki 1797 tarihli belge.

صحة نظر عالی
تصحيح في نظام العمل في ديوان
السلطنة في سنة 1797
بأمر من السلطان
العزيز
العلي

پادشاه

توکل کونلو مهینلو قدرتلو ولیمتم اقدم
دیوان هابون قنده اسره دوز تحریطان اولر شریفه کتم اولمیزی یاینه سزردون علیه لرینلو اقلومده کتمده اهتمم قدرتی
تیهاین شامل بوزن اقدیمه خلی هابون کتیمورده شاهانلری تفتیش محیفه صدور اولوب فی نفس الامر کتم دفعای اسزردون
علیه به اهتمم وقت اوجب لازم ویروقدنیرو بعض اسبابه باز سزردن برینه مخصوص اقلوملو شیزده نظام و نظاملری تحلیله
اوشلو اقلوم کتبه ولفاسللو خوملری مقاسده اولر ضابطلری مورقینه مجدداً تحت دایله و نظامه اوماللری اهم اولدنی کتوب
یاکری و کتبی اولدی اقدیلر قیلری عسکر ایزد چاکانه سنه سن هربری تحت اوده لرزه اولر قلملو خلفا و کتبه تیغیم صورت
استخدم و کیفیت دایله و نظاملری مدیخته و قضای نظامی تقریر بره تفصیل اخبار دنیا ایلاری علی چه انکاد لر ف چاکانه سنه
گذوره تبه اولمش اولدنیدن سوچلیم قولدی زیاده لرزه اولر اقلوملو بالمدیخته خلفا و کتبه سنلو شرط قویه به نظام
نوزده لرینی محوی بقده بقده تقریر تقدیم اتملر به منظور شاهانلری بوزن ایچون تقادیر مذکوره مرضی حضور پادشاه اولر
قدرتی تقایر سابقه الذکره مندرج شرایط و درابط و ضوابط ایله اقلوم تبه مذکوره نلو مجدداً تحت نظامه اوماللری بوزن
ازده کلام افاده شاهانلری بوزن ایچون صورتده نظامات مذکوره فی حاوی بوزن الصدور اولر ف نظاملر اصدار و مضمونلری
الی ما شاء الله تعالی دستور العمل لوقته دن بروقده خلوصی حرکت وقوعه کما یسجون قیلر قید و علی الدوام روسی تحری اولر
شرط نظامات و قویه به رعایت و منافی حرکت جرمه و بعد ازین خلفا و کتبه دن افتای سزه جارت اییدلر لودی تحقیق
اجری نادرینه ساریع اولمیزی معلوم هابونلری بوزن اقدیمه هر حالده فریاد نکلو کرامتو برابلو قدرتلو ولیمتم اقدم
پادشاهم صریحاً کتدی

قدناغی فی غی علی السلام

صحة نظر عالی
تصحيح في نظام العمل في ديوان
السلطنة في سنة 1797
بأمر من السلطان
العزيز
العلي

دیوان هابون قلمی اونه ویرو سلیقت سنه نلو محرم اسزی قدیم بر قلم اولوب دول علیه ذم الفرار اه اندا اویلا دولینه معاضده
سفق اولدی تاریخلرون الی بی اهاذ دوست اولر عین و جدید عهد نامه لرلو جمعی قلم مرقومده محفوظ و در مساعده بقیم
دول فساد ایچیلر لولو حل بوم و توجیافه اولون دولدی معالی دستور تجارت و بود سازه لرینلو بر مقتضای وجود و نزول
رویت تمشی ایچون اقتضای دن برود اولر شریفه نلو تحریر بیخی قلم مرقومه مربوط و رویت امور دستمان برمال
ایچیلرلو مبتلنده استخدم ایده کد کلری زجه امانلو بلردن قلم اوله سنه لوسقطع اید شریفه سوتف اولر بیخی
بولون بقده مالک شاهانده دفع ایالوت والویه صهرت لری و قلع خاقانیه محافظلری دردی عظام و بربران
کرم و سائر لرلو سفر و ضرره عزل و نصب و تبدیله و دفعهده مقتضای وقت و حاله کوره گذوره تبه و افاده لرینلو
ذایر حربیه و بورجیجه و سازجیسی مطالب اولر ایچون مهته نلو و مالک اناطولی و دوم اییده و قوجولون عاری تیویه
بولور فانویه لوزن ازیبه نلو رویت و سوبه لرینی صنده لوزن الصدور اولون اولر یویه نلو جمعی دیوان هابون قدرتی
اوله کدی بیخ حاج قید و بیان ایچوب فالدیکه امور مهته نلو سزره دوز اولر نلری ایله ساریقضا ایدن اولر یویه و یچیر لری
نظمی مقام ریاستدن کتبی دیوان هابون بولانلره لدی لوهاله اندرخی کونوزلره مصلحتی و طه سنه و کجه رده کتبه
خانه لرده قلم اوب بازیمین اولرلو سوره سی مقاسده اولر قلم بوزن ایسی اندرخی کتاب بولان ذوق کرامه ازش

واز بوجه تحریری استخوان اولدنی صورتده قلم بوردلبدنلو بالورینه نجد انلوب مقام صدرن عظیمه فی تقدیر بر صبح عالی
 کشیده بوردلقدن صکره باز بوجه اولر شریفه دن سزده عظمی بنایح لوزم اولو اوزرومام ساره بی محضاً رسوز بکلچار
 بالنس تحریرینلو وبعضاهنی بله امور کونده و منظر دن اولدیفه سی این مهمند کتبه به تحریر ایندو کده باحوال بیان ماده لرلو و بینه
 واقفانه کوره همه نویس کتبه لو زیاده کوم واهل عرض و محفوظ اللسان وکافه الطوری بانجمله نمایانه اولدیزون
 برکی نغزینی قلدن بکلچاره مخصوص اولو اوله به کوردوب اده تحریر ایندولوی اوله دینرو اب قیم واعد سزده و اولو
 اولر تحریرات ساره قلم اوله سنه کوندر یلوب کیده دوز معرف و نظار تلبه یازولین طوستیم ایدکی معلوم اولون
 مالندندو حال بولمکن قده بعضا حسب ابله اوزراون بشر ویکریشد واقفانه کوره دخی زیاده و نقصانه دفته
 تحریری لوزم کلو اولر شریفه نلو بر اول جلاسی برون تحریر اولدقجه سربعضا منای حکم اوله بیه منفه بنا کتبه نلو ایچدن
 مستعد و متفنن بقری فرمان سوره سنله تهرفا اوله بن محلیینه و صورتلرینه باقوب هر بر فرانه یاز بوجه تیهانی دولو و کلام
 ایدرله سوره بی قران بکری اوز نغزی دخی دفته از اینجی تحریر ساعده ایده کلرینه بوقوله کدی قطعا خارجه بجای
 انامنه اگر چه اقدام وقت دکوردو انجه دول نصارت بر جانلرینلو واعد قیومقد لری و ارباب مصالحه یاز بزه اولو
 عرض و مضال و تحریر و سائر قلدن دونه منفع اولون تحریرات بله بود و شروط و دکاری و محضایینه و از اولر شریفه
 تحریری مننده بر طرفدن و قلا و قند بولنه هلا بولنه قله و بوج خرج اینکده اولد قلدنه نظر و فی اصل قلدن اینشاری
 از اولو تقریبده اولر همه تحریر این کتبه نلو محلی بنقه سنانان دند لری سمانله مامور اولد لرایه مصالحویه دوز فرمان یازان
 کتبه نلو محلی بنقه ایوب مانقدمدن بزوجه سی کیرجه بر اوله شکنده اولو قده مخلوط اوله دن اقامت ایدکن اولد لرایه
 بنا اولو قلم اوله سنده ضروری تحریری لوزم کلو موار هر نغز اولر کونده دن اوله دخی قله مصالح مخصوصه لری سانبه
 اندشایدن بیکانه لردن کتبی واجب اولدنی ظاهر و خارجه ترجمانان و قیومقد لری طشره لو ارباب مصالح و سائر
 بختلوب مودن داعیه سنده اولره اشخاص مختلفه نلو بر دویله ابله اولر همه تحریر اولان محله اندش لری بر نغزای
 وقت و حال بر گله جاز اولوب بوضو صلو چمن صورتده از اینجی فرض مرتبه سنده ایدوکی بیهی و باهر اولدق ناشی
 ب صورتده قلم مرقومه همه نلیس کتبه سنه بنقه به محل تحفیه یاندرینه اجنبی کیدوب کلاملو و سنان دذاتی استخوان
 مامور اولد لرایه ارباب مصالح کاغذ یازان سائر کتاب و شاکردن دخی بنقه یجلده اولو و فیما بعد اولور اولماز اولده
 شاکردللو دوی اعطانه ساعده اولنمان اولره قلم اوله ساجکی منفه حکیم اولو طرفی بولوب مجدداً دیوار
 انشای و قیومقیله اولدقجه بر اوله شکنده قنغده اولور بوضه قلا موار زده مستعد اولر همه تحریر این کتبه ایچون
 آخر بر مناسب اوله سی تنظیم بوردیور مصالحی همه نویس کتبه به مستقل بر اوله تحفین و بوجه نفع سائر اشخاص متعینه لرایه
 نجه دایله و نظامه اذغال و زمان دوندنده قلم مرقوملو اعیان ساجی استخوان اولدنی حالد بر زمین اولدیفند
 قطعا اشتباه اولدنی قلم مزبورینه باعبالده اولو اقدام ساره نلو نظام و دایله سی خصوصه ااده عبده اصغاری

ماهر و حافظه . اندازه کاتبه دینی ظاهر و قیاسه فلان عیبه درهم سنه ده استخدامه یزید یعنی ناصبه مالذن نمایانده و با هر وقت
 اوله کسند به الفته تمامه اصول روز سندن اوله چینه قیاسوس محاریره کردی کبی غیر علم صرف و تالیف و تالیف و تالیف
 کسب عمارت عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 زمانت بوزانله مامور اوله کلدی اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 عبادتله کسب عمارت و حفظ کتومانه نماند و هربری غیرت همه و مصالح مدفعه ده استخدامی چینه روز اموال عالم و کوز
 خفایا عمارت غیرت و قلم مذکوره ماموریت و استخدامله بودجه صوبت و کوز عیبتدن قطع نظر اوله مذکوره ده عدم عمل
 تفریق غیرت همه ده استخدام کفایت مقدارندن زیاده ایسی جائز اولدی و نماندن ایکن برسدن بر طرفانله کسب
 اوله مذکوره اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 کلوب کلمه اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 مصالح همه درهم کوزمه بالذات جا کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 اراده قاطعه نمانه ایله حسن رابطه سی زبده بیان اولور

ضمناً مذکوره نلو بره محرز کوزت و ذمای تفریقاً الحاله ده تسوید و خلوصه و تفریقاً استخدام اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 تحفه کوزده برمه دن زیاده اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 درجه و موجود اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 صرف و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 صورت نشین و ایذار و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 حال ساروه اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 ایکن اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 دفع بره الحاله ده استخدام اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 اوله نلو تحفه کوزده برمه دن زیاده اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 قدی اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 تجار و نیویب مامور یاری وقت کوزده ایضا ایکن کلمه نلو اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 ایدرله خلوصه بگونه حرکت وقوع اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 زیاده کوزم و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 وجاب و ایکن غیرت خفایا اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 استخدام اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 مساکینه ضم و ایضا فته دن تفریقاً مالدینه اعتنا اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 خفایانله مقدمه اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 نرفضا دینه کفایه ده ایکن بوند صکره اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 بیسی ضعیف و دینه به نائل اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 برنه اهری و ایضا ایکن نیویب همه خفایا اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور
 اوب و کوزم و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور و کسب عشق اولور

مأمور فلسفی اوده اولدندده اولدوگونو ربانی خلیفه بولان قولدی اولکنسه نلو کثرت اجاب وافقه مالوفی و کتم
 واستقامتی و دبدر بو قیدر کیمکی تحری ایدوب کونم و محرب الوطود و مستقیم و کارگذار اولدنی و ماصالفا اولدنی تحقیق
 ایدر بیه کوردوب بروده انشا الهی تبه بیه تسو و تبیین ایدر دوج بعده ابراز ایدکی هر کما بتی رین وقع بولانده
 ذوات کرام حضرتیه اراده و الهی و فی علی چه الصحه افاده برله الافراده فی بایندی مسوده نلو عبارت واستقامتند معانی
 و در تالی سوال و تبیین و قابلیت و خصاتی تجربه تحقیق اولدندن مکه اوزانه کذو ظلمیه شایسته مأموریت اولدنی
 اشادت ايله مقام صدوق عظمایه تقدیم اونوب هر مرتقی جانب جناب ولی انبیین و فی استحاده یوریلو یوسه رکاب معاد
 القاب حضرت جهاندیریله عرض و استبدان و حقیق ماری بارلو خط هر ایدو تکفرون کشیده و مسابله مأمور یوریلوب
 بیه اوزو عدوی تمام فلسفی و الحاصل بوزیریا وزره خلفا نلو عدوی اوزو مخصر اولدجه و نوار بابا هنر و انشا و صحاب سرد
 و زکادون ایسون التماس و رجا و مراعاة و عدم اضایر و قاسم الارفاق و سیاسن الاسباب برکنه مأمور فلسفی کونوب
 خلفاسدن اولدرلو اونه بیزو طرشد اعیاناری و دره بکلری و بکه سائر اهاد نام ايله مناسب و بونالی الهی اولطاق
 فریضه مایله دن و الحاله هذه بودقیقه لره رعایه ارفنده ایه و فی بعضا نظر و کوله رعایه و بوجوب صورتلری
 تجویز اولنن ایسون روابط قویه به بدانیسی نفعنای صلحدن امله بالوده بیان اولدنی اوزره خلفا نلو اوزره ایدو
 اقتضاسنده الله جفله هر نفرد معرفتو و هنر ند اولسه و فی طرشد اعیانلریه و افعوله لره عوارض نشینه جران ایدر و خلفا نلو
 قییدن ایوب بویه به تجربه و تمحان اهلینو جزم و ابقان بیه خط هر ایق عنایتقرون کشیده یورلدجه کنه نلو نلو
 رافع اولکلی خصوصلریه و ناما رعایه اولوب خلونی حرکت اولتاسی و الحاح اولنه بیه خفاده مکتوبی ربانی خلیفه اولدو
 نظما استصحابی طیوب اوصاف مشروعه مرفوعه ايله منصف اولدجه کذوره اولدو رجا نظیم فالر و سنی کنه نلو مأموریت
 اندامه جسادت ایتاملدی و اونه دبر و مرجع اولدنی اوزره الحاله هذه فلم مذکوره سز و درک عمیه نلو کمنه عاب اهتم
 و جزئی و کلی سر مجرب و معتدل اولدند فر بنده لرینه تحری ایدر بیه رلو آخر مستقیم اولدرلو و قوفدن و فی کمال تحذر و انقائام
 اولدندده اولوب محرم اسرار اولدرون و فی بیسی یازدنی و بیکرینه افاده منابر قاعده امله قاعده مذکوره رعایه
 یبونون بویه و فی باش خلیفه بولاندر دلم ایدرلو حال و شانلریه بالذات نظارت و کتاب و ایاق و ایدر بیه و فی ایدر
 ایچلرون کثرت الفت و محافظه اسزوده لایا بایانه هر که من ایدری اولو یوسه تا کید تبیه ایه تنبه اولدنی موزع

نقل اینی اولدیجی ایلدن دیوان هرابونه قلمی مقننه بونک بویه رعایتی لوزم کلک نظامک الی ماشا الله تعالی مرعی همسوز العمل
 لکونسه بروقده خلوفی حرکتک بوز و وضع کونترلانسه دائما دق و نظارت اولون بایده بزده مکتور شرایط ایضاح
 و تکب اولنه دن چاکرینه خطابا بیاض و زودینه فرمان عالی تصدیق و معنوی جمله به اعلا و شاعت و قله قید و ثبت بربدلیم
 ایجاردن خلوف فرمان حرکت و منافی رسم استقامت سردی مطبوع وضعه حسارت ایدنله و جهاس العیج بروقده حمایت
 الیجوب قلد رطرد و نبعبد و جرمنه کوره تادیب اولنلری چون اولنلر لری کیفیتاری اغراضی عادی و خلوفک بری اوله ره افاد
 و نها اولون خصوصاری دریج تمطیر بولونه بایده امر و نظارت خرج موله اولمک کور.

دیوان هرابون قلمی مجدداً بر نظام و رابطه تحته ادخالی خصوصه اراده عیبه نقله ایدوب الحاله هذه دیوان و روس و کبسه لوزینه
 شاکردانله غایبه الفایده کثرتی و زیاده مزاج لری تقریبیه مهله نویسی کتبه امور مهله تحریرنده گرفتار صوب و سنوی مشقت
 اولدقاری و مطابا اولونه نظامی دوام و استقراری برمدت شاکردانله روسی و برلانسه توقف ایدیکي شکار و مدد مقینه
 مناسند نکره روس هرابون و برجه جکره دخی برقیبلی لوزم کلدی بیدار اولدق مسیله اشون نظام تاراجندن ایکی سنه مناسند دله
 دیوان و روس و کبسه طرفلرینه شاکردانله استعداسنده اولنلرک عرضالدری بالاسنه شرط نظام سنوال بوردلوی قیدی
 قلدن و دکنار و مدد مذکوره طرفده روس هرابون اعطاسنه ساعده اولنلر بعضی افاده و اشعار انصحه و تاریخ نظامی ایکی سنه
 کچنده دخی کاتب زاده لردن ماعداسنده و ن ایکی نفر دن زیاده سنه ساعده و انعامه اوزره فقط این بفر شاکردانله و سنه
 انصحه و ن ایکی نفر لری نسبی دیوان هرابونه و اوزنفری دخی روس و کبسه طرفلرینه و برلای و بونلر کچنی حال و طواری و درجه
 استعداد و تحقیقاتی کاتبی بینه دله و سطحی تجاوز ایدنلری و قله چراق لقی اغراض فاسد اجرائی دجه سنه سنه بنی الی لوزمه
 اولنلرک و علی الخصوص مشرفه قضا اعیانلری و بعضی فوکلر لری لری فی الامن کتابلری ضد سنه سخدم اولوب بیده قله شاکرد
 اولن استبانلرک و لوزنفری اولون برجه و جمار شفاعت و خاطر و کویله دعای ابله بروقده قله او خالدری تجویز و انصاف
 و زمانا اشون نظام دخی روس استقامت ایدنلرک عرضالدری سنوال و درکنار ایدرینه دله اول حال اولنه من اولمک ایا کور و حل
 و منافی الطرفه دخی و تصحیح انصحه و بیامید دیوان هرابون قلمی مهله نویسی کتبه ایچون بشقه جه بچل تنظیمیه بانلرینه نسبی
 مقولر لریک قول و فرجه کتبه منوع اولنلرک تنبیه الان دیوان قنده موجود مخدم اولن کتابلرک خوش نویسی و تجربا لوطور و سنه
 بعد قضا درندن ایسه برشدیلرک اون بش نفر مقننای امور مهله تحریرینه تخصیص و بعد شاکردانله دخی ایجاردن امور مهله
 تحریرینه استعداد و بلاغت بال تجربه ظاهر اولنلردن ندیج ابله بر ایشونفری ذکر افغان مهله نویسی کتبه نله ساکن اولدق
 اوله به ادخال اولنه دن نهاب جمله ای اولوزنفری تجاوز ایتاملوی و بویجه امور مهله تحریرینه تخصیص و لنان کتبه سطحی کلدی

